

เอกสารเสริม

สำหรับใช้คู่กับ

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน

หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ม. 4-6 เล่ม 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของบริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด มุ่งมั่นที่จะร่วมพัฒนาการศึกษาของชาติให้เจริญก้าวหน้าด้วยการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ สำหรับให้ครูและนักเรียนใช้ประกอบการเรียนการสอน ซึ่งสื่อการเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ ของสำนักพิมพ์ได้รับความเชื่อถือมาเป็นเวลานาน

ในสังคมโลกปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงข้อมูลข่าวสารเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ข้อมูลในสื่อการเรียนรู้บางเรื่องที่เคยแพร่ไปแล้วได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม หากครูและนักเรียนนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอน ก็จะต้องศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมให้เป็นปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม เพื่อประโยชน์สูงสุดและอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน สำนักพิมพ์จึงได้จัดทำ **“เอกสารเสริม”** ข้อมูลความรู้ที่เป็นปัจจุบัน สำหรับให้ครูและนักเรียนได้นำไปใช้

การเปลี่ยนแปลงและ การพัฒนาทางสังคม

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคม

3.2 แนวทางการพัฒนาสังคม

3.2.2 การพัฒนาสังคมของประเทศไทย (หน้า 51-56)

1. วิวัฒนาการการพัฒนาสังคมของประเทศไทย

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมตามแผนพัฒนาสังคมที่เรียกว่า “การพัฒนาสังคม” นั้น ประเทศไทยมีวิวัฒนาการของการพัฒนาสังคมมานับตั้งแต่จอมพล แปลก พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้ก่อตั้งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) หรือที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า “สภาพัฒน์” หรือ “สภาพัฒนา” ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2493 โดยระยะแรกใช้ชื่อว่า “สภาพเศรษฐกิจแห่งชาติ” มีหน้าที่เสนอความเห็นและคำแนะนำ ตลอดจนข้อชี้แจงต่อรัฐบาลในเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจของประเทศ ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2500 คณะผู้เชี่ยวชาญจากธนาคารโลกร่วมกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยได้ดำเนินการสำรวจสถานะเศรษฐกิจและจัดทำรายงาน โดยเสนอแนะให้ปรับเปลี่ยนและเพิ่มบทบาทหน้าที่ของ “สภาพเศรษฐกิจแห่งชาติ” และให้จัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อทำหน้าที่วางแผนพัฒนาประเทศขึ้นเป็นการเฉพาะ และเมื่อจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ปรับโครงสร้างการทำงานและเปลี่ยนชื่อเป็น “สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ” รวมทั้งได้จัดทำ “แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ” ฉบับแรกขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศตั้งแต่ พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา จนถึง พ.ศ. 2515 จึงมีการนำกระบวนการวางแผนพัฒนาสังคมเข้ามาใช้ควบคู่กับการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจอย่างจริงจัง และเปลี่ยนชื่อหน่วยงานเป็น “สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” ภายได้สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีมาจนถึงปัจจุบัน

ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1-7 มุ่งเน้น “การเร่งรัดพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ” เป็นหลักและเป็นการพัฒนาแบบแยกส่วน โดยเน้นการพัฒนาสังคมและการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค สำหรับผลจากการพัฒนาประเทศในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1-7 นี้ได้ข้อสรุปว่า เศรษฐกิจเจริญก้าวหน้า แต่สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมกลับมีปัญหา ซึ่งเป็นลักษณะของการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดและกระบวนการวางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 โดยเปลี่ยนจากการมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจ มาเป็นการเน้นให้ผลการพัฒนาเป็นประโยชน์ต่อตัวคน หรือ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” ต่อเนื่องมาจนถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ซึ่งเป็นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

นอกจากที่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8-12 จะเปลี่ยนจากการมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจมาเป็นเน้นการพัฒนาคน หรือ “คนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา” แล้ว ยังเปลี่ยนวิธีการวางแผนจากต่างคนต่างทำมาเป็นการร่วมมือร่วมใจกันทำ เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาประเทศ พร้อมทั้งอัญเชิญพระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาต่อเนื่องตลอดมา

ทั้งนี้จากการที่ประเทศไทยมียุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) การพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อวางรากฐานของประเทศให้มุ่งต่อยอดผลสัมฤทธิ์ของแผนที่สอดคล้องเชื่อมโยงและรองรับการพัฒนาตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติดังกล่าวด้วย

2. การพัฒนาสังคมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของไทย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแต่ละฉบับที่มีใช้มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนั้น มีการปรับเปลี่ยนทั้งวิธีการและสาระสำคัญในการพัฒนาสังคมตามสถานการณ์ในแต่ละยุคสมัย สรุปได้ดังนี้

1) *แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509)* มุ่งพัฒนาประเทศภายใต้แนวคิดที่เรียกว่า “น้ำไหล ไฟสว่าง ทางดี” ซึ่งเป็นแผนพัฒนาฯ ฉบับเดียวที่มีระยะเวลาครบคลุมรวม 6 ปี โดยเน้นด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ มีการลงทุนในการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานของประเทศเป็นอันมาก อาทิ ถนน ท่าเรือ เขื่อนอเนกประสงค์ โรงไฟฟ้า ฯลฯ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการลงทุนของภาคเอกชน และเพิ่มผลผลิตทางสาขาเกษตรและอุตสาหกรรม เพื่อให้เศรษฐกิจของประเทศก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว

2) *แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514)* มุ่งพัฒนาประเทศภายใต้แนวคิดที่เรียกว่า “กระจายโครงสร้างพื้นฐานสู่ชนบท” โดยมุ่งเน้นการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานและการกระจายการพัฒนาไปทั่วประเทศโดยเฉพาะเขตทุรกันดารและห่างไกลความเจริญ เพื่อให้คนไทยในชนบทมีฐานะดีขึ้น โดยมีโครงการพิเศษ เช่น โครงการพัฒนาภาค โครงการเร่งรัดพัฒนาชนบท และโครงการช่วยเหลือชาวนา โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาสังคมโดยเพิ่มคำว่า “สังคม” ในชื่อของแผนพัฒนาฯ ด้วย

3) *แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519)* มุ่งพัฒนาประเทศภายใต้แนวคิดที่เรียกว่า “จากเศรษฐกิจสู่การพัฒนาสังคม” เพื่อมุ่งลดความแตกต่างของรายได้และบริการสังคม โดยเน้นการดำเนินงานแนวใหม่ 3 ด้าน คือ ลดอัตราการเพิ่มของประชากร กระจายบริการด้านเศรษฐกิจและสังคม และสร้างโอกาสและขีดความสามารถของประชาชนให้ได้รับประโยชน์จากบริการพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมมากขึ้น โดยเร่งปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและขยายขีดความสามารถทางการผลิตให้สูงขึ้น โดยมีเป้าหมายอยู่ที่การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร เพื่อเพิ่มรายได้แก่คนในชนบท พร้อมทั้งส่งเสริมการส่งออกและปรับปรุงโครงสร้างการนำเข้าเพื่อรักษาเงินทุนสำรองระหว่างประเทศให้มั่นคง

4) แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520–2524) มุ่งพัฒนาประเทศภายใต้แนวคิดที่เรียกว่า “กระจายความเจริญสู่ชนบท” เนื่องจากการพัฒนาที่ผ่านมาเน้นเฉพาะในส่วนกลางและเกิดภาวะเงินเฟ้อ การว่างงาน ความเหลื่อมล้ำทางรายได้และสังคม และความไร้เสถียรภาพทางการเมือง (หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 และ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519) โดยเน้นกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค 2 แนวทาง คือ การฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ โดยขยายการผลิตด้านการเกษตร และปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรม เพื่อขยายการส่งออก การกระจายรายได้ และการมีงานทำในภูมิภาค โดยเน้นการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าและเร่งรัดการส่งออก รวมทั้งเร่งบูรณะและปรับปรุงการบริหารทรัพยากรหลักของชาติ ทั้งที่ดิน แหล่งน้ำ ป่าไม้ และเหมืองแร่ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่คนส่วนใหญ่ของประเทศ

5) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525–2529) มุ่งพัฒนาประเทศภายใต้แนวคิดที่เรียกว่า “ยึดพื้นที่ในการพัฒนาทั้งรับและรุก” เนื่องจากชาวชนบทมีปัญหาคความยากจนในระดับสูง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 จึงปรับแนวทางการพัฒนาประเทศ “แนวใหม่” ให้มีลักษณะเป็นแผนนโยบายที่ “ยึดพื้นที่” เช่น พื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบท พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก และพื้นที่เมืองหลัก โดยเน้นการแก้ไขปัญหาความยากจนในชนบทแล้วในภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อให้ชาวชนบทพออยู่พอกิน และช่วยเหลือตัวเองได้ในที่สุด เน้นความสมดุลในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ระดมความร่วมมือจากภาคเอกชนให้เข้าร่วมแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ และปฏิรูประบบการบริหารงานพัฒนาของรัฐทุกภาคส่วน

6) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530–2534) มุ่งพัฒนาประเทศภายใต้แนวคิดที่เรียกว่า “ผลักดันความเจริญสู่ภูมิภาคอย่างต่อเนื่อง” โดยการเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาประเทศทั้งด้านทรัพยากรมนุษย์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนปรับปรุงระบบการบริหารและการจัดการ โดยยึดหลักการทำงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจร ปรับปรุงระบบการผลิต การตลาด และยกระดับคุณภาพปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เพื่อลดต้นทุน และเน้นกระจายรายได้และความเจริญไปสู่ภูมิภาคและชนบทมากขึ้น เพื่อสร้างความเป็นธรรม

7) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535–2539) มุ่งพัฒนาประเทศภายใต้แนวคิดที่เรียกว่า “เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม” โดยเน้นการรักษาการขยายตัวทางเศรษฐกิจให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและมีเสถียรภาพ ด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและปรับโครงสร้างการผลิตด้านการเกษตร เน้นให้เอกชนเป็นแกนนำในการพัฒนาอุตสาหกรรมและการลงทุนจากต่างประเทศ โดยภาครัฐเป็นผู้สนับสนุน รวมทั้งการพัฒนาปัจจัยสนับสนุนทั้งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี บริการพื้นฐาน และการจัดหาพลังงาน การกระจายรายได้และการพัฒนาไปสู่ภูมิภาคและชนบทให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยการยกระดับรายได้ของเกษตรกร เสริมสร้างศักยภาพของจังหวัดที่จะเป็นศูนย์กลางกระจายอุตสาหกรรมในภูมิภาคต่าง ๆ และกระจายอำนาจการบริหารงานพัฒนาไปสู่ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น ตลอดจนเร่งรัดพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ โดยกระจายโอกาสและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา การสาธารณสุข พัฒนาจิตใจ วัฒนธรรม และสังคม เพื่อให้ประชาชนปรับตัวได้ทันกับการเปลี่ยนแปลง และฉีกก้ำกั๊วภาคส่วนต่าง ๆ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

8) *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)* มุ่งพัฒนาประเทศภายใต้แนวคิดที่เรียกว่า “ก้าวสู่กระบวนทัศน์ใหม่ในการพัฒนาประเทศ” เนื่องจากผลการพัฒนาที่ผ่านมาสรุปได้ว่า “เศรษฐกิจดี สังคมมีปัญหา การพัฒนาไม่ยั่งยืน” แผนพัฒนาฉบับที่ 8 จึงปรับแนวคิดใหม่จากเดิมที่เน้นการพัฒนา “เศรษฐกิจ” มาเน้นการพัฒนา “คน” โดยให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” โดยเน้นพัฒนาศักยภาพของคน และพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาคน

9) *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)* มุ่งพัฒนาประเทศภายใต้แนวคิดที่เรียกว่า “อัญเชิญปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนำทางการพัฒนา” ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” โดยมุ่งการพัฒนาที่สมดุลทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาสู่ “สังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ” ใน 3 ด้าน คือ สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ และสังคมที่สมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน

10) *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)* มุ่งพัฒนาประเทศภายใต้แนวคิดที่เรียกว่า “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” โดยกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” โดยใช้แนวปฏิบัติตาม “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ มีการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” เน้นการนำ “ทุนสังคม ทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และทุนเศรษฐกิจ” มาใช้ประโยชน์อย่างบูรณาการและเกื้อกูลกัน โดยใช้ 5 ยุทธศาสตร์หลักเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่มั่นคงและยั่งยืน ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของคนไทยและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ

11) *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)* มุ่งพัฒนาประเทศภายใต้แนวคิดที่ต่อเนื่องมาจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8-10 โดยยังคงยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ที่มี “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” เชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาอย่างบูรณาการ ขณะเดียวกันในกระบวนการพัฒนาประเทศจะเน้นให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม โดยวิสัยทัศน์การพัฒนา คือ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” มีการกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เหมาะสม โดยเร่งสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันปัจจัยเสี่ยง และเสริมรากฐานของประเทศในด้านต่าง ๆ ให้เข้มแข็งควบคู่ไปกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม รวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้และความคิดสร้างสรรค์บนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การพัฒนาประเทศที่มั่นคงและยั่งยืน ซึ่งยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การสร้างความเป็นธรรมในสังคม การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน การสร้างความเข้มแข็งภาคเกษตร ความมั่นคงของอาหารและพลังงาน การสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศ

ในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ คือ สังคมไทยมีความอยู่เย็นเป็นสุขและมีความสุขเพิ่มขึ้น ความเหลื่อมล้ำในสังคมลดลง คนไทยมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีสุขภาพที่ดีขึ้น มีคุณธรรม จริยธรรม และสถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งมากขึ้น เศรษฐกิจเติบโตในอัตราที่เหมาะสม คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก รวมทั้งเพิ่มพื้นที่ป่าไม้เพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศ

12) *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) มุ่งพัฒนาประเทศโดยยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” “การพัฒนาที่ยั่งยืน” และ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา”* ที่ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9–11 และยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนฐานภูมิปัญญาและนวัตกรรม กำหนดวิสัยทัศน์ของการพัฒนาโดยยึดวิสัยทัศน์ของกรอบยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” สำหรับการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดในด้านต่าง ๆ ของแผนพัฒนาฯ ได้ยึดเป้าหมายอนาคตประเทศไทยปี 2579 ที่เป็นเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มาเป็นกรอบในการกำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุใน 5 ปี โดยที่เป้าหมายและตัวชี้วัดต้องสอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่องค์การระหว่างประเทศกำหนดขึ้น เช่น การพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development goals: SDGs) ที่องค์การสหประชาชาติกำหนดขึ้น ส่วนแนวทางการพัฒนาได้บูรณาการนโยบายหรือประเด็นพัฒนาที่สำคัญของประเด็นการปฏิรูปประเทศ 37 วาระ และไทยแลนด์ 4.0